

gemeente
Neder-Betuwe

Kadernota 2020-2023

Gemeente Neder-Betuwe

- Dodewaard
- Echteld
- IJzendoorn
- Kesteren
- Ochten
- Opheusden

Opheusden, 18 juni 2019

Behandeling
gemeenteraadsvergadering
van 4 juli 2019

INHOUDSOPGAVE

KADERNOTA 2020-2023	3
VOORWOORD VAN HET COLLEGE	4
LEESWIJZER OPBOUW EN INDELING KADERNOTA	6
FINANCIËLE POSITIE EN VERWACHT TOEKOMSTIG PERSPECTIEF	7
DE FINANCIËLE VERTALING VAN DE KADERNOTA 2020-2023	7
TOELICHTING OP DE FINANCIËLE POSITIE.	8
UITGANGSPUNTEN BEGROTING 2020-2023.	9
TOTAALOVERZICHT VAN NIEUW BELEID/NIEUWE ONTWIKKELINGEN.	11
TOTAALOVERZICHT VAN OMBUIGINGEN, BEZUINIGINGEN EN DEKKINGSVOORSTELLEN	12
NIEUWE ONTWIKKELINGEN EN OMBUIGINGEN IN DE PROGRAMMA'S	13
PROGRAMMA 1: BESTUUR EN DIENSTVERLENING	14
PROGRAMMA 2: OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID	16
PROGRAMMA 3: FYSIEKE LEEFOMGEVING	17
PROGRAMMA 4: ECONOMIE	23
PROGRAMMA 5: WMO, JEUGDZORG EN PARTICIPATIEWET	24
PROGRAMMA 6: ONDERWIJS, SPORT EN WELZIJN	30
ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN, OVERHEAD, VPB EN ONVOORZIEN	32
BESLUITVORMING	36
BESLUITVORMING KADERNOTA 2020-2023 Z/19/063427/RAAD/19/02576	37
BIJLAGEN	38
RAADSINFORMATIE MEICIRCULAIRE 2019	39

KADERNOTA 2020-2023

VOORWOORD VAN HET COLLEGE

Aan de raad van de gemeente Neder-Betuwe,

Inleiding

Hierbij bieden wij u de kadernota 2020-2023 aan. De kadernota is een strategisch en toekomstgericht document in de Planning-en-Control-cyclus (P&C-cyclus). Hierin leggen we de beleidskeuzes en prioriteiten, voortvloeiend en afgewogen vanuit actuele maatschappelijke en financiële ontwikkelingen, voor de komende jaren vast. Deze keuzes en kaders werken we in de begroting van het volgende jaar en in de meerjarenramingen verder uit.

De kadernota is bedoeld om aan te geven hoe volgens de huidige inzichten de ontwerpbegroting 2020 met bijbehorende meerjarenraming 2021-2023, die wij in november 2019 ter besluitvorming aan u voorleggen, eruit zal komen te zien. Door de kadernota in uw raadsvergadering te behandelen, bent u tevens in de gelegenheid om richtinggevende uitspraken te doen over de inhoud van de ontwerpbegroting 2020. Uiteindelijk zal de ontwerpbegroting 2020 derhalve gevormd worden op basis van het coalitieprogramma 2018-2022 'Samen bouwen aan Ruimte voor de Samenleving', de inhoud van deze kadernota, uw richtinggevende uitspraken bij de behandeling ervan alsmede relevante nieuwe zaken die zich na behandeling van de kadernota voordoen.

Inhoud kadernota

In deze kadernota melden en schetsen wij:

- de beleidsmatige- en financiële ontwikkelingen, die zich na de vaststelling van de begroting 2019 en meerjarenraming 2020-2022 hebben voorgedaan en actualiseren wij de financiële meerjarenraming ten opzichte van de begroting 2019 en meerjarenraming 2020-2022;
- per programma welke ontwikkelingen er zijn en waar wij ons de komende jaren op willen richten. Ook geven wij aan welke effecten wij willen bereiken. Mocht dit betekenen dat er op terreinen meer budget noodzakelijk is, dan motiveren we dit en brengen dit in beeld.

Nieuw beleid, toekomstige ontwikkelingen

Dit is de tweede kadernota binnen de nieuwe raadsperiode. Op basis van het coalitieprogramma is de begroting 2019 en de meerjarenraming 2020-2022 opgesteld en vastgesteld met een stevige ambitie. Een solide financiële positie is niet alleen noodzakelijk om nu en in de toekomst onze ambities waar te kunnen maken, maar is zeker ook cruciaal voor de zelfstandigheid van onze gemeente.

De solide financiële basis is essentieel gebleken om de noodzakelijke stappen vooruit te zetten de komende jaren. Er ligt een mooie en stevige ambitie die opgenomen is in de begroting 2019 en meerjarenraming 2020-2023. In deze kadernota zijn wederom ambities opgenomen in lijn met het coalitieakkoord. In de huidige begroting zit een fors bedrag aan ambitie, in deze kadernota zit een bedrag van ca € 2 miljoen, exclusief de investeringen in rondwegen. Hiervoor tuigen we eerst een aantal onderzoeken op om uiteindelijk te bepalen wat de kapitaallasten zijn en hoe de dekking uitpakt. Dus bij elkaar zijn er voor vele miljoenen aan ambities waar stevig aan moeten worden getrokken om die gerealiseerd te krijgen. Het gaat niet alleen over middelen maar ook over menskracht. Doorschuiven van investeringen leidt tot een mooi jaarrekeningresultaat, maar dat is feitelijk niet de bedoeling. Voorkomen moet worden dat er over enkele jaren een stuk meer van investeringen ontstaat en het coalitieprogramma en het uitvoeringsprogramma niet tot realisatie komt.

De Jeugdzorg gaat ook in Neder-Betuwe voor de nodige hoofdbreken zorgen. Tot ver in 2018 konden we nog zwarte cijfers schrijven, maar dat veranderde aan het einde van het jaar dankzij verschillende naheffingen en afrekeningen. Uiteindelijk duiken we de rode cijfers in. Onze reserve is nu nog voldoende maar de nodige voorzichtigheid is geboden.

De belastingdruk in Neder-Betuwe ligt, vergeleken met andere Nederlandse gemeenten, hoog en het terugdringen ervan heeft de aandacht. Wij streven naar een op termijn geleidelijke afbouw van de lastendruk naar honderd procent. Voor de vermindering van de lastendruk betreft blijven we koersen op verlaging van de OZB. Aan de andere kant zien we ook dat bijvoorbeeld de afvalstoffenheffing een stijgende lijn vertoont. Het netto voordelig effect voor de huishoudens is helaas beperkt. Wij zullen blijven onderzoeken of en op welke manier wij de lastendruk naar honderd procent kunnen blijven afbouwen waarbij het uitgangspunt is dat de afbouw wel (financieel) verantwoord is en toekomstbestendig moet zijn.

De beleidsmatige financiële effecten van de meicirculaire 2019 zijn in deze kadernota opgenomen en verwerkt. Helaas zijn de financiële effecten van de meicirculaire fors negatief en brengt dit de financiële positie en het financieel evenwicht van de gemeente Neder-Betuwe in gevaar.

We zullen wel moeten zorgen voor een gezond financieel evenwicht als het gaat om de baten en lasten, de inkomsten en uitgaven. Met de opdracht om € 100.000 onder de streep over te houden is het een toer om het evenwicht in stand te houden en vraagt het om kritische benadering van voorstellen met financiële gevolgen. Ook wettelijk komen er zaken op ons af die door onze begroting gedekt moeten worden naast de uitgaven of investeringen die onoverkomelijk zijn.

Ons weerstandsvermogen is gezond; met een weerstandsratio van 4,6 op basis van de cijfers 2018 kunnen we goed voor de dag komen. We doen dan ook in deze kadernota voorstellen om voor € 2.363.000 te onttrekken aan het weerstandscapaciteit (algemene reserve). Een volledige actualisatie van onze risico's en de weerstandscapaciteit vindt plaats bij de begroting 2020 en meerjarenraming 2021-2023.

Financiën

Om dit alles waar te kunnen maken zijn middelen onontbeerlijk. Deze middelen moeten we zorgvuldig inzetten. Uitgangspunten zijn een structureel en reëel sluitende begroting, structurele uitgaven zijn ook structureel gedekt en een weerstandsratio van minimaal 1,0. Het weerstandsvermogen van de gemeente Neder-Betuwe is door de afgelopen jaren financieel scherp aan de wind te zeilen gegroeid en de risico's zijn verminderd. Dit betekent dat er incidenteel financiële ruimte is ontstaan.

Om door te gaan met de goede start die in 2019 is gemaakt om met de ambities én om een structureel en reëel sluitende begroting te realiseren waarbij structurele uitgaven ook structureel gedekt zijn is een aantal zaken noodzakelijk om aan deze uitgangspunten te voldoen.

In 2020 is aan nieuw beleid en nieuwe ontwikkelingen een bedrag van € 1.937.000 aan lasten gemoeid. Veel onderwerpen hebben wij belegd in een projectmatige aanpak gedurende één of in een paar jaren. Zo willen we bijvoorbeeld in een projectmatige aanpak komen tot een onderbouwd verhaal voor het kunnen realiseren van onze rondwegen. De kosten van deze projectmatige aanpak zijn dus incidenteel van aard. Om die reden achten wij het verantwoord om ter dekking van de lasten in 2020 een bedrag van € 1.371.000 te onttrekken aan de algemene reserve. Daarnaast willen wij voor het herdenken van 75 jaar bevrijding niet is stilte aan ons voorbijlaten gaan. Ook hiervoor willen wij eenmalig € 90.000 onttrekken aan de algemene reserve. Wij beseffen dat dit weer een greep is uit onze weerstandscapaciteit maar vinden dat alleszins uit te leggen om de ingezette ambities waar te kunnen blijven maken.

Het jaar 2020 sluit met een overschot van € 212.000 dat geleidelijk aan afloopt naar € 169.000 in 2023. Hiermee voldoen we aan het uitgangspunt om tenminste een begrotingsvoerschot van € 100.000 te hebben.

Wij zien met belangstelling uw besluitvorming over de kadernota 2020-2023 tegemoet zodat wij deze kunnen betrekken bij het samenstellen van de begroting 2020 en meerjarenraming 2021-2023.

De secretaris,

De burgemeester,

mr. G.S. Stam

A.J. Kottelenberg

Leeswijzer opbouw en indeling Kadernota

De kadernota is opgezet met inachtneming van het Besluit Begroting en Verantwoording provincie en gemeenten (BBV). Naast deze bron zijn ook de kaders en criteria genoemd in de Gemeentewet, de Algemene Wet Bestuursrecht en het Provinciaal Beleidskader Financieel toezicht van belang.

De opbouw en indeling van deze kadernota sluit volledig aan bij andere documenten uit het P&C-instrumentarium van de gemeente Neder-Betuwe, zoals de begroting, de bestuursrapportages en de jaarstukken.

Naast een voorwoord van ons college, een overzicht van de financiële positie met een verwacht toekomstig perspectief, een toelichting op de financiële positie en een overzicht van uitgangspunten waarop het samenstellen van onze begroting 2020 en de meerjarenraming 2021-2023 moet worden gebaseerd, wordt een totaaloverzicht van nieuwe ontwikkelingen en eventuele beleidsombuigingen en bezuinigingen aan u gepresenteerd.

Daarna zijn per programma de nieuwe ontwikkelingen of ombuigingen volgens een vast stramien ('Wat willen we bereiken?' 'Wat gaan we daarvoor doen?' en 'Wat gaat het kosten?' of 'Welke ombuiging gaan wij realiseren?' 'Wat zijn de gevolgen hiervan?' en 'Wat gaat deze ombuiging opbrengen?') opgenomen. Dit geldt ook voor de mutaties in de reserves. In de paragrafen worden nieuwe relevante ontwikkelingen vermeld.

Over de ontwikkelingen in de paragrafen wordt - volgens afspraak met u - alleen in de begroting en in de jaarstukken gerapporteerd. Wel kan er - indien het college dat noodzakelijk acht - over belangrijke actuele ontwikkelingen in de paragrafen worden gerapporteerd.

Ten slotte treft u een voorstel aan betreffende de besluitvorming.

FINANCIËLE POSITIE EN VERWACHT TOEKOMSTIG PERSPECTIEF

De financiële vertaling van de kadernota 2020-2023.

Op basis van de meest recente gegevens ramen wij onze financiële positie voor de periode 2019-2023 als volgt.

OVERZICHT FINANCIËLE POSITIE 2019-2023 o.b.v. eerste verkenning input kadernota 2020-2023					
	Begroting 2019	Begroting 2020	Meerjarenraming		
			2021	2022	2023
Financiële positie 2019-2023 op basis van aangeboden begroting 2019 en meerjarenraming 2020-2022	-238	-224	-346	-614	-614
Vastgestelde begrotingswijzigingen:					
Doorwerking vastgestelde begrotingswijzigingen tot de eerste bestuursrapportage 2019	-126	52	202	288	296
Eerste bestuursrapportage 2019	643	134	-121	172	172
Financiële positie 2019-2023 (bestaand beleid) inclusief begrotingswijzigingen en eerste bestuursrapportage 2019	279	-38	-264	-154	-146
Kadernota 2020-2023					
Nieuw beleid en nieuwe ontwikkelingen	0	1.937	1.427	1.617	832
Voorgestelde ombuigingen, bezuinigingen en dekkingsvoorstellen	0	-2.111	-1.352	-1.651	-854
Saldo kadernota 2020-2023	0	-174	75	-34	-22
Financiële positie 2019-2023 (bestaand en nieuw beleid) inclusief kadernota 2020-2023	279	-212	-190	-188	-169
+ = tekort - = overschot					

Toelichting op de financiële positie.

Hieronder volgt een toelichting op de gepresenteerde financiële positie 2019-2023.

Als uitgangspunt voor deze financiële positie hebben wij de op 8 november 2018 vastgestelde begroting 2019 en de meerjarenraming 2020-2022 gehanteerd.

Daarna zijn de financiële gevolgen van de door u vastgestelde begrotingswijzigingen, tot de eerste bestuursrapportage 2019 opgenomen. Voor 2019 zijn er vijftien begrotingswijzigingen die deels invloed hebben op onze financiële positie. Deels, omdat verschillende begrotingswijzigingen een budgettair neutraal karakter hebben, echter omdat deze programmaoverstijgend zijn wel als formele begrotingswijziging zijn vastgesteld.

De structurele effecten van de eerste bestuursrapportage 2019, die separaat aan u wordt aangeboden, zijn afzonderlijk zichtbaar gemaakt in deze financiële positie. Op deze wijze hebben wij de financiële positie geactualiseerd vanaf de begroting 2019 en meerjarenraming 2020-2022 tot en met de eerste bestuursrapportage 2019. Met andere woorden de financiële positie per heden.

Vervolgens wordt de financiële positie per heden in relatie gebracht met het nieuw beleid en de nieuwe ontwikkelingen die wij in deze kadernota hebben opgenomen. Daarbij hebben wij ons risicoprofiel aangegeven en de ontwikkeling van onze weerstandsratio.

De financiële gevolgen van de kadernota 2020-2023 zijn verdeeld in twee onderdelen. Het eerste onderdeel betreft de financiële gevolgen op basis van het nieuwe beleid en de nieuwe ontwikkelingen. Het tweede onderdeel betreft de financiële gevolgen op basis van de voorgestelde ombuigingen, bezuinigingen en dekkingsvoorstellen.

De financiële positie in toekomstig perspectief.

In deze kadernota zijn nieuw beleid en nieuwe ontwikkelingen opgenomen. Het totaalbedrag aan nieuw beleid en nieuwe ontwikkelingen waarmee de financiële positie van onze gemeente wordt beïnvloed bedraagt in 2020 € 1.937.000 aflopend tot een bedrag van € 832.000 in 2023. Na het verwerken van het aangegeven nieuw beleid en nieuwe ontwikkelingen en de daarbij voorgestelde dekkingsvoorstellen kan geconcludeerd worden dat wij voldoen aan uw visie van een duurzaam financieel gezonde gemeente met een weerstandsratio van minimaal 1,0 of hoger.

2020 sluit met een overschot van € 212.000, 2021 sluit met een overschot van € 190.000, 2022 sluit met een overschot van € 188.000 en 2023 sluit met een overschot van € 169.000. Het weerstandsratio geeft een stand weer van 4,6 (jaarstukken 2018). Ons weerstandsvermogen bedraagt € 13.404.000 waarvan in principe vrij besteedbaar: € 10.476.000. Met het verschil zijn onze risico's afgedekt. Zoals u kunt zien wordt in deze kadernota een bedrag van € 1.370.900 voor 2020, € 196.000 voor 2021 en € 796.000 voor 2022 onttrokken aan de algemene reserve ter dekking van de incidentele lasten die in deze kadernota 2020-2023 zijn opgenomen. Dit gaat natuurlijk ten laste van de vrije besteedbare ruimte van de algemene reserve. Meerjarig is echter nog steeds sprake van een weerstandsratio ruim boven de 1,0 en voldoen wij nog steeds aan het minimale weerstandsratio van 1,0 of hoger.

Uitgangspunten begroting 2020-2023.

Het financieel-economisch perspectief voor de komende jaren vraagt om een strikt begrotingsbeleid. Aanvullend op geldende wet- en regelgeving in onder meer de Gemeentewet, het Besluit Begroting en Verantwoording en onze Financiële verordening art.212, gaan wij hierbij uit van onderstaande uitgangspunten. Deze zijn voor ons leidend ten aanzien van ons inhoudelijke en financiële beleid en uitvoering in de komende jaren.

1. Coalitieprogramma 2018-2022: 'Samen bouwen aan Ruimte voor de Samenleving'
Als uitvloeisel van de gemeenteraadsverkiezingen is een coalitieprogramma opgesteld. Dit programma vormt de leidraad voor het gemeentelijk beleid voor de komende jaren. Wij zullen hiervoor nog een uitvoeringsprogramma opstellen.
2. Reeds bestaand beleid
Afgezien van nieuwe ontwikkelingen zoals bepaald in het uitvoeringsprogramma bij het coalitieakkoord en afgezien van nieuw beleid, bezuinigingen en dekkingsvoorstellen waarover u bij de behandeling van deze kadernota besluit, gaan we bij het opstellen van de begroting uit van het bestaande beleid. Dit betreft de (financieel) beleidsmatige situatie tot en met besluitvorming eerste bestuursrapportage 2019.
3. Integrale afweging
De raad weegt nieuw beleid tegen elkaar en tegen de beschikbare financiële beleidsruimte af bij de besluitvorming over de begroting in het najaar. Deze kadernota biedt inzicht in de ontwikkeling van de financiële beleidsruimte en in voorgesteld nieuw beleid. De inpassing van de kadernota in de begroting vindt plaats onder een hoofdstuk 'Nieuw beleid conform kadernota'. De kadernota 2020-2023 geeft daarmee richting voor de inhoud van de begroting 2020 en meerjarenraming 2021-2023.

De inpassing van eventueel nieuw beleid/nieuwe ontwikkelingen, die bekend worden *na* behandeling van de kadernota door de gemeenteraad, vindt plaats in de begroting onder het hoofdstuk 'Nieuw beleid na kadernota'. Definitieve besluitvorming over het nieuwe beleid *conform* kadernota én over het nieuwe beleid *na* kadernota vindt plaats bij de begrotingsbehandeling in het najaar. Via bestuursrapportages en jaarstukken worden geen besluiten genomen over het uitvoeren van nieuw beleid.

4. Nieuw beleid na begrotingsbehandeling
In geval de raad besluit over een voorstel om extra geld uit te geven op een ander moment dan bij bovengenoemde integrale afweging, moet solide dekking worden aangewezen. Tenzij er sprake is van externe dekking, moet in het voorstel aangegeven worden welke adequate dekking aanwezig is. Een mogelijkheid hierbij is 'oud voor nieuw'. Oftewel oud beleid schrappen voor nieuw beleid. Een beroep op een verwacht positief begrotingsoverschot of een waarschijnlijk rekeningsaldo is in principe geen acceptabele dekking.
5. Behoedzame en reële ramingen
Bij het begroten (budgetteren) gaan we uit van behoedzame en reële ramingen. De raming van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds voor een begrotingsjaar baseren wij op de meicirculaire van het voorafgaande jaar. Tussentijdse mutaties in de hoogte van de algemene uitkering uit het gemeentefonds verrekenen wij incidenteel met het begrotingssaldo. Bijstelling van specifieke, incidentele geldstromen van rijk of provincie verrekenen wij direct met de specifieke, incidentele uitgaven die hiertegenover staan.
6. Structureel en reëel sluitende begroting
De begroting en meerjarenraming moeten structureel en reëel sluitend zijn. Het laatste jaar van de vier jaarschijven is altijd structureel sluitend. Tekorten in de voorliggende jaren worden slechts bij hoge uitzondering gedekt uit reserves.
7. Structurele uitgaven worden structureel gedekt
Tegenover structurele lasten staan structurele baten. Tegenover structurele lasten kunnen geen incidentele baten of incidentele meevallers staan. Uit het budget voor onvoorziene uitgaven worden geen structurele uitgaven gedaan.
8. Aantal inwoners
Als uitgangspunt bij het samenstellen van de begroting 2020 en de meerjarenraming 2021-2023 wordt het aantal inwoners gebaseerd op peildatum 1 januari 2019. Op die datum telde Neder-Betuwe 24.034 inwoners.

Plaatsnaam	Aantal 2015	Aantal 2016	Aantal 2017	Aantal 2018	Aantal 2019
Dodewaard	4.411	4.379	4.376	4.383	4.441
Echteld	1.083	1.056	1.027	1.025	1.037
Kesteren	5.350	5.527	5.671	5.813	6.078
Opheusden	6.008	6.132	6.215	6.309	6.303
Ochten	4.770	4.860	4.902	4.932	5.005
IJzendoorn	1.106	1.095	1.112	1.153	1.170
TOTAAL	22.728	23.049	23.303	23.615	24.034

9. Prijspeil (inflatiepercentage)

De meicirculaire 2019 geeft de kaders aan voor de verwachte prijsstijging voor het jaar 2020. De afspraak die wij met u hebben gemaakt is dat wij voor de prijsstijging jaarlijks een stelpost prijsstijging opnemen conform het percentage dat de meicirculaire voor het volgende jaar aangeeft. In de meicirculaire worden er middels de algemene uitkering gemeentefonds hiervoor ook middelen beschikbaar gesteld. In onze begroting 2019 en de meerjarenraming 2020-2022 is voor de jaren 2020 tot en met 2022 rekening gehouden met verwachte prijsstijgingen van jaarlijks 1%. De meicirculaire 2019 geeft een verwachte prijsstijgingspercentage aan voor 2020 van 1,5% aan. Wij passen de bestaande stelpost prijsstijgingen hierop aan. De financiële effecten voor wat betreft verwachte prijsstijgingen 2020 tot en met 2023 zijn, conform de meicirculaire 2019, in deze kadernota verwerkt.

10. Personeelslasten

De formatie 2020 wordt geraamd op basis van de formatie 2019. De huidige, nog geldende CAO heeft een looptijd van 1 mei 2017 tot 1 januari 2019. De meicirculaire 2019 geeft kaders aan voor de verwachte loonstijgingen voor de komende jaren. De huidige CAO is verwerkt in de begroting 2019 en meerjarenraming 2020-2022. Daarnaast is er voor de jaren 2020 tot en met 2022 rekening gehouden met een verwachte loonstijging van jaarlijks 1%. De meicirculaire 2019 geeft een verwachte loonstijgingspercentage aan voor 2020 van 2,3% aan. Wij passen de bestaande stelpost loonstijgingen hierop aan. De financiële effecten voor wat betreft verwachte loonstijgingen 2020 tot en met 2023 zijn, conform de meicirculaire 2019, in deze kadernota verwerkt.

11. Investeringskredieten en vrijval van investeringen

In de door u in juli 2019 vastgestelde financiële verordening artikel 212 heeft u beleidskaders aangegeven hoe om te gaan met investeringen en vrijval van investeringen. Investeringskredieten worden beschikbaar gesteld op basis van een deugdelijke voorbereiding. De ondergrens voor investeringskredieten bedraagt € 25.000. Vrijval in investeringen wordt niet in de exploitatiesfeer ingezet. De ruimte die ontstaat door vrijval van afschrijvingslasten wordt benut voor vervangingsinvesteringen en als vervanging niet nodig is zal de vrijval van afschrijvingslasten ten gunste komen van de financiële positie. Bij bestuursrapportages wordt bezien of er daadwerkelijk sprake is van vrijval van kapitaallasten.

12. Reserves en voorzieningen

De basis hiervoor vormt de nota reserves en voorzieningen 2018. Deze nota is vastgesteld in de raadsvergadering van 8 maart 2018.

13. Reservepositie

De algemene reserve dient ter dekking van de risico's en om incidentele exploitatietekorten op te vangen. De algemene reserve bedraagt per 31-12-2018 € 13.374.000.

Totaaloverzicht van nieuw beleid/nieuwe ontwikkelingen.

Het nieuwe beleid/nieuwe ontwikkelingen in de programma's, algemene dekkingsmiddelen, mutaties in reserves en in de paragrafen zijn hieronder samengevat weergegeven.

Het nieuwe beleid en de nieuwe ontwikkelingen zijn onderverdeeld in de volgende categorieën:

1. Wettelijk : op grond van wettelijke bepalingen noodzakelijk;
2. Coalitieakkoord : op grond van coalitieakkoord noodzakelijk;
3. Onontkoombaar : om het bestaande beleid te kunnen uitvoeren en wat voor de toerusting van de bedrijfsvoering die nodig is om als zelfstandige gemeente adequaat te kunnen functioneren;
4. Ambities : om uitvoering te kunnen geven aan ambities.

NIEUW BELEID EN NIEUWE ONTWIKKELINGEN IN: DE PROGRAMMA'S, MUTATIES IN RESERVES EN DE PARAGRAFEN						
Omschrijving	Invest.	2020	2021	2022	2023	Cat.
Programma 1 Bestuur en dienstverlening						
Vrijdagmiddag openstelling gemeentehuis	0	0	0	0	0	2
75 jaar bevrijding	0	90.000	0	0	0	4
Inzet Legitiem (Burgerzaken) t.b.v. inventarisatie adressen huisvesting arbeidsmigranten	0	10.000	10.000	10.000	10.000	1
Gemeentelijke blijk van Waardering	0	0	0	0	0	4
Programma 2 Openbare orde en veiligheid						
Wet verplichte Geestelijke gezondheidszorg	0	0	0	0	0	1
Camerabeveiliging in de openbare ruimte	0	0	0	0	0	4
Veiligheidsstrategie Oost-Nederland	0	1.700	1.700	1.700	1.700	3
Programma 3 Fysieke leefomgeving						
JOP Opheusden	0	15.000	0	0	0	4
Actualisatie Landschaps Ontwikkelplan (LOP)	0	14.000	0	0	0	2
Kosten voorbereiding aanleg rondwegen (Opheusden en Ochten)	0	500.000	0	0	0	2
Herinrichting dr. M. van Drielplein in Ochten	1.000.000	0	30.000	29.800	29.600	2
Lange Afstand Fietsroute Gorinchem-Nijmegen: Gastvrije Waaldijk	0	0	0	0	0	4
Herinrichting plantvakken Hoofdstraat Kesteren	0	10.000	0	0	0	4
Doorontwikkeling Integrale Visie Openbare Ruimte (IVOR)	0	0	0	0	0	4
naar Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR)	0	0	0	0	0	4
Kennisontwikkeling recreatief-toeristische ondernemers	0	0	0	0	0	4
Niet-vergunning gebonden Toezicht & Handhaving Wabo-taken ("vrije veld-toezicht")	0	150.000	150.000	150.000	0	2
Gemeentelijke Vastgoed	0	25.000	0	0	0	4
Woonvisie 2021-2025 opstellen	0	0	0	0	0	2
Processturing Uitvoeringsprogramma Klimaatnota	0	0	0	0	0	2
Realisatie skatepark op multifunctionele sportaccommodatie	0	32.500	0	0	0	4
Verduurzaming openbare verlichting	2.669.538	0	18.200	28.798	43.677	4
Programma 4 Economie						
Geen						
Programma 5 Wmo, Jeugdzorg en Participatiewet						
Ambulantisering en doordecentralisatie GGZ (Beschermd wonen)	0	76.000	76.000	76.000	30.000	1
Gemeente breed invoeren van schoolmaatschappelijk werk/inzet op preventie	0	0	0	0	0	4
Inzet gedragsdeskundige bij huisartsenpraktijk en Kernpunt	0	0	0	0	0	4
Inzet van Buurtgezinnen/Inzet op preventie	0	0	0	0	0	4
Voorkomen van eenzaamheid	0	6.250	6.250	6.250	6.250	2
Voorlichting over vaccineren	0	15.000	14.750	14.750	14.750	2
Bijstelling budgetten 3D algemene uitkering meicirculaire 2019	0	896.108	859.126	153.364	205.861	1
Programma 6 Onderwijs, Sport en Welzijn						
Eerste inrichting Onderwijsleerpakket	41.500	12.400	4.565	4.524	4.482	1
Veranderopgave Wet Inburgering	0	20.000	20.000	20.000	20.000	1
AED's	0	29.240	6.240	6.240	6.240	4
Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, VPB en Onvoorzien						
Geo informatie	177.000	159.450	142.620	144.906	144.552	1
I&A programmaqids	0	25.000	25.000	25.000	25.000	4
Privacy Officer	0	38.500	38.500	38.500	38.500	1
Traineeship regio Rivierenland	0	23.750	71.250	71.250	71.250	4
HR21 (her)waarderingen	0	16.500	33.000	49.500	66.000	3
Naar een kwalitatief en kwantitatief organisatiebreed toekomstbestendige juridische form	0	38.500	38.500	38.500	38.500	1
Naar een kwalitatief en kwantitatief toekomstbestendige formatie van de Fysieke Pijler	0	65.500	65.500	65.500	65.500	4
Bereiken 24000 inwoner grens	0	0	0	0	0	4
Butgettering Areaaluitbreiding op basis nieuwbouwwoningen	0	-128.800	-184.800	-310.400	-487.200	2
2% OZB verlaging voor 2023	0	0	0	0	95.000	2
Bijstelling algemene uitkering meicirculaire 2019	0	-204.731	621	992.375	402.088	1
Totaal nieuw aangedragen beleid en nieuwe ontwikkelingen	3.888.038	1.936.867	1.427.022	1.616.557	831.750	
+ = tekort - = overschot						
Omschrijving						
Categorie 1 Wettelijk	218.500	1.046.227	1.189.932	1.478.169	893.983	1
Categorie 2 Coalitieakkoord	1.000.000	556.450	16.200	-109.600	-341.600	2
Categorie 3 Onontkoombaar	0	18.200	34.700	51.200	67.700	3
Categorie 4 Ambities	2.669.538	315.990	186.190	196.788	211.667	4
Totaal	3.888.038	1.936.867	1.427.022	1.616.557	831.750	

Totaaloverzicht van ombuigingen, bezuinigingen en dekkingsvoorstellen

De ombuigingen, bezuinigingen en dekkingsvoorstellen in de programma's, algemene dekkingsmiddelen, mutaties in reserves en in de paragrafen zijn hieronder samengevat weergegeven.

TOTAALOVERZICHT VAN OMBUIGINGEN, BEZUINIGINGEN EN DEKKINGSVOORSTELLEN IN : DE PROGRAMMA'S, MUTATIES IN RESERVES EN DE PARAGRAFEN				
Omschrijving	2020	2021	2022	2023
Programma 1 Bestuur en dienstverlening				
Geen	0	0	0	0
Programma 2 Openbare orde en veiligheid				
Geen	0	0	0	0
Programma 3 Fysieke leefomgeving				
Geen	0	0	0	0
Programma 4 Economie				
Geen	0	0	0	0
Programma 5 Wmo, Jeugdzorg, Participatiewet				
Verwijderen 'strik' programma 5	-395.792	-621.722	-180.534	-179.796
Programma 6 Onderwijs, Sport en welzijn				
Geen	0	0	0	0
Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, VPB en Onvoorzien				
Onttrekking uit de algemene reserve ter dekking van incidentele uitgaven	-920.900	-196.000	-196.000	0
Algemene inzet AR voor consistente lijn financiële positie	-450.000	0	-600.000	0
Inzet meerjarige stelpost IBP	-208.000	-398.000	-538.000	-538.000
Bijstellen post onvoorzien van € 186.428 naar € 50.000	-136.428	-136.428	-136.428	-136.428
Totaal van ombuigingen, bezuinigingen en dekkingsvoorstellen	-2.111.120	-1.352.150	-1.650.962	-854.224

Tegenover structurele lasten moeten structurele baten staan. Tegenover incidentele lasten mogen incidentele baten staan. Volgens bovenstaand overzicht wordt voorgesteld om voor 2020 € 920.900, voor 2021 € 196.000 en voor 2022 € 196.000 aan incidentele lasten te dekken uit de algemene reserve. Deze incidentele dekking achten wij verantwoord omdat het alle projectmatige voorstellen voor een bepaalde periode betreffen en derhalve geen structurele effecten met zich meebrengen. Aanvullend wordt voorgesteld voor het jaar 2020 eenmalig € 450.000 en voor het jaar 2022 eenmalig € 600.000 te onttrekken om ervoor zorg te dragen dat de financiële positie meerjarig een consistente lijn aantoont en zorg draagt dat jaarlijks een overschot aanwezig is van minimaal € 100.000.

Hieronder een overzicht van incidentele lasten die gedekt worden door een onttrekking uit de algemene reserve.

Overzicht incidentele lasten die gedekt worden door onttrekking algemene reserve					
Omschrijving	Progr.	2020	2021	2022	2023
75 jaar bevrijding	P1	90.000	0	0	0
JOP Opheusden	P3	15.000	0	0	0
Actualisatie Landschaps Ontwikkelplan (LOP)	P3	14.000	0	0	0
Kosten voorbereiding aanleg rondwegen (Opheusden en Ochten)	P3	500.000	0	0	0
Herinrichting plantvakken Hoofdstraat Kesteren	P3	10.000	0	0	0
Niet-vergunning gebonden Toezicht & Handhaving Wabo-taken ("vrije veld-toezicht")	P3	150.000	150.000	150.000	0
Gemeentelijke Vastgoed	P3	25.000	0	0	0
Realisatie skatepark op multifunctionele sportaccommodatie	P3	32.500	0	0	0
Ambulantisering en doordecentralisatie GGZ (Beschermd wonen)	P5	46.000	46.000	46.000	0
Eerste inrichting Onderwijsleerpakket	P6	12.400	0	0	0
AED's	P6	26.000	0	0	0
Algemene inzet voor consistente lijn financiële positie		450.000	0	600.000	0
Totaal voorgestelde onttrekking algemene reserve ter dekking incidentele lasten	0	1.370.900	196.000	796.000	0

Daarnaast willen wij de meerjarige stelpost InterBestuurlijk Programma (IBP) meerjarig inzetten te dekking van het uit te voeren nieuwe beleid en de post onvoorzien verlagen naar een bedrag van € 50.000. Dit laatste achtte wij verantwoord gezien het jaarlijks overschot van minimaal € 100.000.

Voor verdere informatie omtrent de ombuiging 'verwijderen strik programma 5', verwijzen wij naar programma 5.

NIEUWE ONTWIKKELINGEN EN OMBUIGINGEN IN DE PROGRAMMA'S

- Programma 1: Bestuur en dienstverlening
  - Programma 2: Openbare orde en veiligheid
  - Programma 3: Fysieke leefomgeving
  - Programma 4: Economie
  - Programma 5: Wmo, jeugdzorg en participatiewet
  - Programma 6: Onderwijs, sport en welzijn
- Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, VPB en Onvoorzien

Programma 1: Bestuur en dienstverlening

Nieuw beleid/nieuwe ontwikkelingen

Vrijdagmiddag openstelling gemeentehuis

Wat willen we bereiken?

Voor inwoners en bedrijven is het gemeentehuis op vrijdagmiddag open. Ook op vrijdagmiddag kan men terecht voor producten en diensten.

Wat gaan we ervoor doen?

- Uitbreiding van de dienstverlening van Burgerzaken op de vrijdagmiddag. Om dit kostenneutraal te realiseren is beperking van dienstverlening op een nader te bepalen dagdeel in de week noodzakelijk.

Wat mag het kosten?	Investering	2020	2021	2022	2023
Openstelling vrijdagmiddag		0	0	0	0
Totaal	0	0	0	0	0

75 jaar bevrijding

Activiteiten rondom 75 jaar bevrijding

Wat willen we bereiken?

Op een duurzame manier en gezamenlijk met gemeenten in de regio projecten en objecten tot stand brengen die het belang van herdenken van oorlog en vrede blijvend benadrukken en die mede bijdragen aan bewustwording; het bewaken en bewaren van vrede.

Wat gaan we ervoor doen?

- Bijdrage van 25% van de kosten voor de projecten in Neder-Betuwe in verband met 75 jaar vrijheid. De overige kosten komen van sponsors (25%) en van Provincie Gelderland (50%);
- Samen met de Neder-Betuwse Comit es 4/5 mei en Oranjeverenigingen en enkele inwoners werken we aan een aantal projecten met het oog op de viering van de bevrijding. Deze periode loopt van september 2019 (Operatie Market Garden) tot en met mei 2020 (Bevrijdingsdag).

Wat mag het kosten?	Investering	2020	2021	2022	2023
Bijdrage projecten 75 jaar vrijheid		90.000	0	0	0
Totaal	0	90.000	0	0	0

Huisvesting arbeidsmigranten

Wat willen we bereiken?

Een compleet en actueel totaalbeeld van de verblijfsadressen van arbeidsmigranten.

Wat gaan we ervoor doen?

- Het met regelmaat uitvoeren van inspecties met betrekking tot de huisvestingssituaties van arbeidsmigranten in onze gemeente.

Wat mag het kosten?	Investering	2020	2021	2022	2023
Structurele inzet bureau Legitiem t.b.v. regelmatige inspecties met betrekking tot de huisvesting van arbeidsmigranten		10.000	10.000	10.000	10.000
Totaal	0	10.000	10.000	10.000	10.000

Gemeentelijke blijk van waardering

Wat willen we bereiken?

Het laten blijken van waardering voor personen die zich op bijzondere wijze hebben ingespannen voor de Neder-Betuwse samenleving.

Wat gaan we ervoor doen?

- Het creëren van de mogelijkheid om waardering te laten blijken voor personen die zich op bijzondere wijze hebben ingespannen voor de Neder-Betuwse samenleving.

Wat mag het kosten?	Investering	2020	2021	2022	2023
Ten laste van bestaande middelen	0	0	0	0	0
Totaal	0	0	0	0	0

Programma 2: Openbare orde en veiligheid

Nieuw beleid/nieuwe ontwikkelingen

Wet verplichte Geestelijke gezondheidszorg

Verandering Wet BOPZ naar WvGgz

Wat willen we bereiken?

- Adequate uitvoering van de nieuwe wetgeving. Deze wet regelt de rechten van mensen die te maken hebben met verplichte zorg in de GGZ.

Wat gaan we ervoor doen?

- Faciliteren uitvoeringstaken WvGgz.

Wat mag het kosten?	Investering	2020	2021	2022	2023
Onbekend					
Totaal	0	0	0	0	0

Camerabeveiliging in de openbare ruimte

ANPR-camera Rhenense brug

Wat willen we bereiken?

- Tegengaan van criminaliteit;
- Vergroten van de heterdaadkracht.

Wat gaan we ervoor doen?

- Plaatsing van ANPR-camera's op de Rhenense brug (in afstemming met betrokken partners);
- Organiseren van opvolging van melding door politie. Afspraken worden vastgelegd in een convenant.

Wat mag het kosten?	Investering	2020	2021	2022	2023
Onbekend					
Totaal	0	0	0	0	0

Veiligheidsstrategie Oost-Nederland

Wat willen we bereiken?

- Tegengaan van criminaliteit en onveiligheid in Oost-Nederland;
- Het vertrouwen van de samenleving in de overheid versterken: de samenwerking zorgt voor een sterkere aanpak dan wanneer de aanpak van elke partner afzonderlijk wordt uitgevoerd.

Wat gaan we ervoor doen?

- De 78 gemeenten, politie en het Openbaar Ministerie in Oost-Nederland werken op gezamenlijk geprioriteerde thema's samen met bewoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers. Dit levert plannen van aanpak en acties op die afzonderlijke gemeenten kunnen gebruiken voor de aanpak van criminaliteit en onveiligheid; Daar waar sprake is van schaarste, zorgt de samenwerking tot een efficiënte inzet van schaarse middelen.

Wat mag het kosten?	Investering	2020	2021	2022	2023
€0,07 per inwoner	0	1.700	1.700	1.700	1.700
Totaal	0	1.700	1.700	1.700	1.700

Programma 3: Fysieke leefomgeving

Nieuw beleid/nieuwe ontwikkelingen

JOP Opheusden

Thema 3.6 Wonen

Wat willen we bereiken?

Een ontmoetingsplek voor jongeren in Opheusden om daarmee:

- jongeren een plek van samenkomst in de kern te bieden;
- ervoor te zorgen dat de politie jongeren kan verwijzen naar een ontmoetingsplek in Opheusden;
- overlast van en vandalisme door rondzwerfende jongeren Opheusden te verminderen.

Wat gaan we ervoor doen? Traject starten, met een inventarisatie waarin wensen/behoefte van politie, jongeren en inwoners worden benoemd. Aan de hand van deze inventarisatie wordt een plek aangewezen, voor de daadwerkelijke fysieke inrichting van een JOP.

Bij dit traject staat ook de nazorg uitdrukkelijk als onderdeel op de agenda. Ervaring van de JOP's in Ochten en Kesteren laten dit zien (b.v. plaatsen én schoonhouden van prullenbakken)

Toelichting:

Politie/wijkagent heeft onlangs het initiatief genomen voor een jongerenontmoetingsplek in Opheusden (JOP). Daarmee komen twee trajecten samen: de langdurende wens van jongeren dat er een plek is voor ontmoeting en de behoefte van politie naar een verwijzingsplek voor jongeren.

Speelbeleid geeft vorm aan beide behoeften, met het inrichten van een fysieke plek. Daarbij zal voorop staan: voorkomen van overlast, vandalisme en zwerfvuil.

Wat mag het kosten?	Investering	2020	2021	2022	2023
Realisatie JOP	0	15.000	0	0	0
Totaal	0	15.000	0	0	0

Actualisatie Landschaps Ontwikkelplan (LOP)

Wat willen we bereiken?

Een Landschaps Ontwikkelplan (LOP) wat aansluit aan de meekoppelkansen en de werkwijze van de Integrale Visie Openbare ruimte (IVOR).

Wat gaan we ervoor doen?

- In samenspraak met bewoners, stakeholders en belangenorganisaties het LOP actualiseren zodat deze aansluit aan de huidige verwachtingen / ontwikkelingen.

Wat mag het kosten?	Investering	2020	2021	2022	2023
Actualisatie LOP	0	14.000	0	0	0
Totaal	0	14.000	0	0	0

Vorbereidingskosten aanleg rondwegen

Wat willen we bereiken?

Het in de toekomst realiseren van een rondweg in Opheusden en in Ochten.

Wat gaan we ervoor doen?

Vorbereidingskosten en onderzoekskosten voor het in de toekomst realiseren van een rondweg in Opheusden en Ochten.

Wat mag het kosten?	Investering	2020	2021	2022	2023
voorbereiding (o.a. engineering, RO-procedures)	0	500.000	0	0	0
Totaal	0	500.000	0	0	0

Herinrichting dr. M. van Drielplein in Ochten

Wat willen we bereiken?

Het opnieuw inrichten van de openbare ruimte op en rond het dr. M. van Drielplein in Ochten om een toekomstbestendige en robuuste openbare ruimte te realiseren die voorziet in het faciliteren van (nieuwe) detailhandel, maatschappelijk vastgoed en mogelijk woningbouw. Daarnaast moet het plein een substantiële bijdrage leveren aan de ambitie om Ochten weer een "hart" te geven waar evenementen gehuisvest kunnen worden. Naast een bijdrage vanuit de reserve Bovenwijks wordt ook ingezet op bijdragen van derden en de provincie in het kader van de subsidieregeling 'Steengoed benutten'.

Wat gaan we ervoor doen?

- Publiekrechtelijk faciliteren van nieuwe ontwikkelingen (supermarkt, nieuwe detailhandel, dorpshuis en wonen);
- Herinrichten van het dr. M. van Drielplein en aansluitende openbare ruimte.

Wat mag het kosten?	Investering	2020	2021	2022	2023
Civiele voorbereiding en uitvoering	1.200.000	0	36.000	35.760	35.520
Bijdrage Bovenwijks	-200.000	0	-6.000	-5.960	-5.920
		0			
Totaal	1.000.000	0	30.000	29.800	29.600

Lange Afstand Fietsroute Gorinchem-Nijmegen: Gastvrije Waaldijk

Wat willen we bereiken?

- Ontwikkelen thematische fietsroute;
- Neder-Betuwe tracé als aantrekkelijk onderdeel lange afstand route maken;
- Meer toeristen en dus meer omzet naar Neder-Betuwe trekken;
- Meekoppelkansen Dijkversterking Neder-Betuwe benutten.

Wat gaan we ervoor doen?

- Met partners Provincie Gelderland, Waterschap en gemeenten langs de Waal samenwerken aan de ontwikkeling en realisatie van de fietsroute;
- Het tracé Waalbandijk Neder-Betuwe inrichten met borden/banken/weginrichting;
- Het thema Waalbeleving en cultuurhistorie toeristisch uitnutten.

Wat mag het kosten?	Investering	2020	2021	2022	2023
Ontwikkelen fietsroute Gastvrije Waaldijk	0	50.000	0	0	0
Bijdrage IBP, opgave 3	0	-50.000	0	0	0
Totaal		0	0	0	0

Betreft gemeentelijke bijdrage (financieel commitment) om regionale ambities te ondersteunen.

Herinrichting plantvakken Hoofdstraat Kesteren

Wat willen we bereiken?

Bij de revitalisering van het 2^e gedeelte van het centrum Kesteren brengen we beplanting aan die meer aansluit bij de A-kwaliteit die het centrum vereist. Tevens draagt deze beplanting bij aan het verhogen van de biodiversiteit.

Wat gaan we ervoor doen?

- Aanbrengen hagen en bomen die aansluiten bij fase 1;
- Als meerwaarde passen we vaste planten toe die een hoge sierwaarde hebben;
- De vaste planten vragen een betere grondsoort en grondverbetering;
- Het eerste jaar vergt het onderhoud meer inspanning.

Wat mag het kosten?	Investing	2020	2021	2022	2023
Herinrichting plantvakken Hoofdstraat Kesteren	0	20.000	0	0	0
Bijdrage Bovenwijken	0	-10.000	0	0	0
Totaal	0	10.000	0	0	0

Doorontwikkeling Integrale Visie Openbare Ruimte (IVOR) naar Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR)

“Het doorontwikkelen van de IVOR naar een IBOR”

Wat willen we bereiken?

Met de eind 2017 vastgestelde IVOR is het onze ambitie om deze door te ontwikkelen naar een IBOR. Het Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR) geeft dan invulling aan de werkzaamheden per discipline en de bijbehorende middelen. Vaststelling IBOR is voorzien medio 2021.

Wat gaan we ervoor doen?

- Het doorontwikkelen van IVOR naar IBOR; van visie en beleid naar beheer en uitvoering;
- De beheersplannen per discipline opnemen in een integraal beheerplan en deze op elkaar laten aansluiten. Met name in tijd en middelen;
- Het laten opstellen van een integraal beheerplan dat elke 4 jaar geactualiseerd wordt;
- Beleving onderdeel laten zijn van IBOR (pilot Oranjebuurt Dodewaard geldt als input);
- Nadere afstemming met Avri over beheerarealen en werkzaamheden.

Wat mag het kosten?	Investing	2020	2021	2022	2023
Opstellen integraal beleids- en beheerplan Openbare Ruimte					
Totaal	0	0	0	0	0

Kennisontwikkeling recreatief-toeristische ondernemers

Wat willen we bereiken?

Deskundigheidsbevordering bij R&T-ondernemers zodat zij met hun bedrijfsvoering beter kunnen aansluiten op de behoeften van de consument (inclusief de Duitse consument) en daarmee beter bijdragen aan het vermarkten van Neder-Betuwe.

Wat gaan we ervoor doen?

- Ondernemers onderwijzen op het gebied van marktontwikkelingen;
- Ondernemers onderwijzen op het gebied van Duitse taal- en cultuurontwikkeling;
- Ondernemers onderwijzen op het gebied van conceptuele samenwerking.

Wat mag het kosten?	Investing	2020	2021	2022	2023
Kennisontwikkeling R&T ondernemers	0	0	0	0	0
Totaal	0	0	0	0	0

Niet-vergunning gebonden Toezicht & Handhaving Wabo-taken ("vrije veld-toezicht")

Wat willen we bereiken?

We willen voor de periode vanaf 2020 uitvoering geven aan de toezichts- en handhavingstaken die in het uitvoeringsprogramma zijn geprioriteerd. Dit zijn activiteiten in aanvulling op de toezicht en handhaving van de APV en bijzondere wetten. Met een effectieve toezicht en handhaving worden illegale en ongewenste activiteiten aangepakt. Dit verbetert de ruimtelijke kwaliteit van onze leefomgeving en heeft een voorbeeldstellend, corrigerend effect op het gedrag van onze inwoners en ondernemers.

Bovendien wordt het toenemende belang van toezicht en handhaving versterkt door de komst van de Omgevingswet waarin het gemeentelijk accent verschuift naar controle achteraf.

De gevraagde middelen zijn gebaseerd op het uitvoeringsprogramma 2019-2020; voor 2021 en 2022 gaan wij vooralsnog uit van eenzelfde bedrag per jaar. In 2022 doen wij, op basis van evaluatie van het uitvoeringskader alsmede de ervaringen met het werken onder de Omgevingswet, een onderbouwd voorstel voor een structurele inzet van middelen vanaf 2023.

Wat gaan we ervoor doen?

- Toezicht houden op de activiteiten die in het uitvoeringsprogramma zijn geprioriteerd voor 2020.
  - Gebiedsgericht toezicht kernen, buitengebied bedrijventerreinen;
  - Thematisch toezicht: monumenten, mantelzorgsituaties, naleving voorwaardelijke verplichtingen en brandveilig gebruik gebouwen;
  - Projectmatig toezicht: huisvesting arbeidsmigranten, bewoning recreatieverblijven, woningsplitsing/overbewoning en illegale lozingen op riolering.
- Handhaving van de activiteiten die in het uitvoeringsprogramma zijn geprioriteerd voor 2020.
  - Reguliere handhavingprocedures.
  - Procedures huisvesting arbeidsmigranten.
- Uitvoeringsmanagement.
  - Structurele monitoring, rapportering;
  - Interne coördinatie en bestuurlijke afstemming;
  - Evaluatie en bijstelling uitvoeringsprogramma.

Wat mag het kosten?	Investering	2020	2021	2022	2023
Uitvoeringskosten	0	150.000	150.000	150.000	0
Totaal	0	150.000	150.000	150.000	0

Gemeentelijke Vastgoed

"Visie op Vastgoed (Nota Vastgoedbeleid)"

Wat willen we bereiken?

Het vastgoedbeleid gaat over het gemeentelijk vastgoed dat wij in eigendom (willen) hebben; sporthallen, dorpshuizen, kerktorens, etc. Centrale vraag is: Welk vastgoed willen wij in eigendom hebben en welke gemeentelijke doelen willen wij daarmee bereiken? Doel is dat de nota een kader neerzet om met maatschappelijk vastgoed om te gaan op tactisch en uitvoerend niveau.

Door meer zicht op het gebouwenbestand van de gemeente, de daarmee gemoeide middelen en duidelijke strategische doelen en uitgangspunten is betere sturing op de vastgoedportefeuille mogelijk. Denk bijvoorbeeld aan beleid ten aanzien van duurzaamheid, leegstand, huurprijzen en de kwaliteit van het onderhoud.

Wat gaan we ervoor doen?

- Opstellen van een nota Vastgoedbeleid, een visie op vastgoed.

Wat mag het kosten?	Investering	2020	2021	2022	2023
Opstellen Nota Vastgoedbeleid	0	25.000	0	0	0
Totaal	0	25.000	0	0	0

Woonvisie 2021-2025 opstellen

Wat willen we bereiken?

In 2020 een kaderstellend document opstellen waarin we gemeentelijke doelen op het gebied van wonen benoemen. Hiermee kunnen we een woningbouwprogramma vormgeven. Ook kunnen we woningbouwinitiatieven toetsen voor de jaren 2021-2025.

Wat gaan we ervoor doen?

- Demografische ontwikkeling in kaart (vraag).
- Gemeentelijke doelen op het gebied van wonen benoemen (behoefte en wens).
- Uitvoeringkalender voorstellen (aanbod).

Wat mag het kosten?	Investering	2020	2021	2022	2023
Opstellen woonvisie	0	30.000	0	0	0
Bijdrage stelpost IBP (opgave 2)	0	-30.000	0	0	0
Totaal	0	0	0	0	0

Processturing Uitvoeringsprogramma Klimaatnota

Wat willen we bereiken?

Een op procesniveau adequate begeleiding en aansturing van de uitvoering van het uitvoeringsprogramma voor de energietransitie als onderdeel van de gemeentelijke Klimaatnota.

Wat gaan we ervoor doen?

Het extern invullen van de procesrol voor de sturing en begeleiding bij de uitvoering van de acties en maatregelen in het meerjaren Uitvoeringsprogramma Energietransitie (onderdeel Klimaatnota). Het profiel kenmerkt zich door het intern (ambtelijk en politiek-bestuurlijk) én extern leggen van verbindingen, netwerken (regionaal; provinciaal), het verkennen van belangen, het organiseren van draagvlak en betrokkenheid en het aangaan van vitale allianties en coalities. Kortom het invulling geven aan het omgevings- en stakeholdermanagement. In 2019 maken we kwartier voor deze rol, zodat we deze gericht en op maat kunnen uitzetten voor de komende jaren. Voor de dekking maken we gebruik van de beschikbare IPB gelden.

Wat mag het kosten?	Investering	2020	2021	2022	2023
Inzet externe processturing en -begeleiding	0	52.000	52.000	52.000	52.000
Uitvoeringsprogramma Energietransitie (Klimaatnota)					
Inzet stelpost IBP		-52.000	-52.000	-52.000	-52.000
Totaal	0	0	0	0	0

Realisatie skatepark op multifunctionele sportaccommodatie

De ijs- & skeelervereniging en de hardloopervereniging willen 'iets doen' met het onderhoud van hun faciliteiten en zijn bereid samen te werken. Daarnaast is er een kans om een skateplek te realiseren voor de jeugd in Neder-Betuwe. De gemeente waardeert de initiatieven en is bereid om mee te denken en te participeren in het proces om tot een schetsontwerp te komen. Dit schetsontwerp richt zich op de ruimtelijke kansen van het gebied (ijsbaan + hardlooppad) en de skatebaan. Naast de ruimtelijke inpassing is er ook kans om de onderlinge samenwerking van de betrokken partijen te verstevigen. Verenigingen en andere betrokkenen kunnen elkaar versterken in het gezamenlijk beheer van het gebied maar bijvoorbeeld ook in het organiseren van gezamenlijk sportieve activiteiten. De bijdrage van de gemeente aan de totaalinvestering bedraagt 65.000,-, waarvan 50% gefinancierd uit de reserve Bovenwijks. Daarnaast dragen ook derden, waaronder bedrijven, de ijsclub en de hardloopervereniging financieel bij aan de realisatie.

Wat willen we bereiken?

De schaats-/skeeleraccommodatie is omgevormd tot een sport-/beweegaccommodatie voor diverse sporten waarvan dagelijks gebruik wordt gemaakt.

Met de realisatie doen we recht aan twee verschillende vragen (handtekeningenacties) van jongeren uit Dodewaard en Opheusden, voor een skatepark.

Wat gaan we ervoor doen?

- Proces starten met alle betrokken partijen om invulling te geven aan herontwikkeling van de huidige locatie;
- Ombouwen van de schaatsbaan tot een 'beweegpark'.

Wat mag het kosten?	Investering	2020	2021	2022	2023
Realisatie skatepark Dodewaard	0	65.000	0	0	0
Bijdrage Bovenwijks	0	-32.500	0	0	0
Totaal	0	32.500	0	0	0

Verduurzaming openbare verlichting

Wat willen we bereiken?

Een goed werkende duurzame openbare verlichting.

Wat gaan we ervoor doen?

- Vervangen resterende 75% van het areaal verlichting voor Led, volgens scenario 1.

Wat mag het kosten?	Investering	2020	2021	2022	2023
Verduurzaming openbare verlichting scenario 1	2.669.538	0	18.200	28.798	43.677
Totaal	2.669.538	0	18.200	28.798	43.677

Programma 4: Economie

Nieuw beleid/nieuwe ontwikkelingen

Geen

Programma 5: Wmo, Jeugdzorg en Participatiewet

Nieuw beleid/nieuwe ontwikkelingen

Ambulantisering en doordecentralisatie GGZ (Beschermd wonen)

Thema 5.1 Zorg op maat

Wat willen we bereiken?

- Van Beschermd wonen naar Beschermd thuis: Iedere inwoner, met psychische/psychosociale problematiek, in onze gemeente krijgt de zorg en ondersteuning zo veel als mogelijk in de thuissituatie;
- Meer aandacht voor en investeren in preventie om zwaardere problematiek en zorg te voorkomen.

Wat gaan we ervoor doen?

- Opzetten van lokaal zorgnetwerk met zorgaanbieders, woningbouwvereniging en belanghebbenden;
- Vernieuwen regionale samenwerking en afspraken over wonen, inkoop, financiën, toegang, verantwoording en monitoring;
- Het lokale zorgnetwerk zo organiseren dat snel inzicht is in multi-probleem huishoudens en adequaat gehandeld wordt op (vroeg) signalen (schulden, verslaving, psychische problemen, enz.);
- Alle mensen met (psychische) kwetsbaarheid hebben duurzaam (beschut/begeleid) werk, zinvolle dagbesteding of zitten in een opleidings- /of leer-werktraject.

Toelichting: De transitie in de Wmo en Jeugdwet (doordecentralisatie van Rijks- en provincietaken) gaat verder. Het betreft de groep kwetsbare inwoners met GGZ problematiek. Kern van deze transitie is dat mensen in hun eigen lokale leefomgeving (thuis) zorg en ondersteuning ontvangen. Het betreft de taken op het gebied van beschermd wonen, maatschappelijke opvang, sluitende aanpak en de Wet verplichte GGZ. Iedere gemeente in Nederland wordt 1. Verantwoordelijk voor alle taken; en 2. Financieel verantwoordelijk.

Financieel/Budgetair:

Er zijn eerste voorlopige uitkomsten gepubliceerd van een geïntegreerd objectief verdeelmodel beschermd wonen/maatschappelijke opvang en Wmo 2015 begeleiding. De gepubliceerde uitkomsten zijn niet meer dan een tussenstand. Eerst in de meicirculaire 2020 zal de nieuwe verdeling bekend gemaakt worden. Invoering is gepland met ingang van 1 januari 2021.

Een regionale werkgroep financiën (Gelderland-Zuid) zal met doorrekening en voorstellen komen wat de nieuwe verdeling voor gemeenten betekent.

Formatie/ambtelijke capaciteit:

Om deze GGZ transitie zowel lokaal als regionaal op een goede manier voor te bereiden, te implementeren en uit te voeren heeft de regionale werkgroep beschermd wonen en maatschappelijke opvang een eerste aanzet gemaakt voor een gevraagde/benodigde capaciteit per gemeente. Nog even los van de behoefte aan een gezamenlijke regionale procesmanager is er per gemeente ambtelijke capaciteit gevraagd voor 32 uur per week voor in elk geval de jaren 2020 t/m 2022 (implementatietraject). Op dit moment is er in de huidige formatie 8 uur per week beschikbaar.

De kosten voor de tijdelijke formatie-uitbreiding (totaal € 138.000) zullen ten laste van de algemene reserve worden gebracht.

Wat mag het kosten?	Investering	2020	2021	2022	2023
Gemeentelijke kosten	0	30.000	30.000	30.000	30.000
Formatie-uitbreiding (24 uur per week/niveau 9)	0	46.000	46.000	46.000	0
Totaal	0	76.000	76.000	76.000	30.000

Gemeente breed invoeren van schoolmaatschappelijk werk/inzet op preventie

Thema 5.1 Zorg op maat

Wat willen we bereiken?

- Ondersteuningsvragen van jeugdigen vroegtijdig signaleren en aanpakken;
- Op een positieve manier bijdragen aan de ontwikkeling en het functioneren van jeugdigen;
- Andere, meer intensieve vormen van (jeugd)hulpverlening voorkómen;
- Leerlingen en/of ouders kunnen in de meeste gevallen weer op eigen kracht verder;
- Kosten aan jeugdzorg reduceren door inzet op preventie.

Wat gaan we ervoor doen?

- Op álle basis- en middelbare scholen in de gemeente structurele inzet van schoolmaatschappelijk werk.
- Schoolmaatschappelijk werk uitvoeren als een preventieve, laagdrempelige en kortdurende voorziening;
- Schoolmaatschappelijk werker een brugfunctie laten vervullen tussen de ondersteuningsstructuur binnen en buiten de school.

Toelichting:

Tot aan begin 2019 werd het Schoolmaatschappelijk werk (SMW) binnen de gemeente op twee manieren uitgevoerd. Binnen de reformatorische scholen is de functie van schoolmaatschappelijk werker (smw-er) goed ingebed in de zorgstructuur en wordt de smw-er goed gevonden. Op de andere scholen binnen de gemeente werd het SMW 'op aanvraag' uitgevoerd door een medewerker van de gemeente die tevens Kernpuntmedewerker is. Het was wenselijk dat deze taak niet meer bij een Kernpuntmedewerker belegd werd, omdat we een heldere scheidslijn willen aanhouden tussen het opstellen van een advies/indicatie enerzijds en hulpverlening anderzijds. Voor structurele inbedding van het SMW op de niet-reformatorische scholen is de gemeente daarom op zoek gegaan naar een andere uitvoerende partij. De extra kosten bedragen € 35.000.

Wat mag het kosten?	Investering	2020	2021	2022	2023
Inzet schoolmaatschappelijk werk	0	35.000	35.000	35.000	35.000
Reeds beschikbaar	0	-35.000	-35.000	-35.000	-35.000
Totaal	0	0	0	0	0

Extra middelen van € 35.000 zijn reeds opgenomen in de herijking van de 3D budgetten meerjarig.

Inzet gedragsdeskundige bij huisartsenpraktijk en Kernpunt

Thema 5.1 Zorg op maat

Wat willen we bereiken?

- Vragen van jeugdigen komen op de juiste plek terecht en worden door de juiste expertise beoordeeld;
- Kortdurende behandeling door gedragsdeskundige zodat verwijzing naar gespecialiseerde jeugdhulp minder vaak nodig is.
- (Indien nodig) passende verwijzingen naar gespecialiseerde jeugdhulp, zowel vanuit de Kernpunten als vanuit de huisartsenpraktijken.
- (Onnodige) kosten aan jeugdzorg reduceren;
- Verbeterde samenwerking tussen huisartsenpraktijken en Kernpunt.

Wat gaan we ervoor doen?

- Inzetten van een gedragsdeskundige die de huisartsen ondersteunt bij jeugdvragen;
- Gedragsdeskundige ondersteunt tevens het Kernpunt bij complexe casuïstiek. Hij/zij kan een deskundige inschatting maken over wat passende ondersteuning is;
- Gedragsdeskundige is verbindingsfunctionaris tussen huisartsen en Kernpunt.

Toelichting: In het oorspronkelijke plan om de samenwerking met de huisartsen te versterken, werd dit vormgegeven door de inzet van een POH Jeugd à € 53 per uur. In totaal kwamen de kosten voor Neder-Betuwe daarmee uit op circa € 60.000 op jaarbasis. Dit voorstel stamt uit 2017. Het tarief van een POH Jeugd is daarmee al verouderd en zal niet toereikend zijn. Daarbij komt dat we inmiddels hebben gekozen voor de inzet van een gedragsdeskundige, vanwege de specifieke expertise die bij die functie hoort. Deze expertise wordt door zowel huisartsen als Kernpunten gemist. Het gemiddelde uurtarief van een gedragsdeskundige is € 85. Daarmee komen de jaarlijkse kosten uit op circa € 97.000. Hierdoor is een extra budget van € 37.000 nodig.

Wat mag het kosten?	Investering	2020	2021	2022	2023
Inzet gedragsdeskundige	0	37.000	37.000	37.000	37.000
Reeds beschikbaar	0	-37.000	-37.000	-37.000	-37.000
Totaal	0	0	0	0	0

Extra midelen zijn reeds meegenomen in de herijking van de 3D budgetten meerjarig.

Inzet van Buurtgezinnen/Inzet op preventie

Thema 5.1 Zorg op maat

Wat willen we bereiken?

- Bevorderen van de veiligheid en positieve ontwikkeling van kinderen in hun eigen gezin;
- Bevorderen van de eigen kracht en opvoedvaardigheden van ouders;
- Bevorderen van de totstandkoming/uitbreiding van een steunend netwerk voor kwetsbare ouders en kinderen;
- Bevorderen van onderlinge relaties en cohesie in een buurt;
- Reduceren van kosten aan jeugdzorg, aan bijvoorbeeld dagbesteding, opvoedondersteuning of OTS, door inzet op preventie.

Wat gaan we ervoor doen?

- Vitale gezinnen geven vrijwillige flexibele opvoedondersteuning aan overbelaste gezinnen in de buurt.
- Jaarlijks 10 tot 15 koppelingen tussen vraaggezinnen en steungezinnen.

Toelichting

In het Beleidsplan Wmo en Jeugd en het bijbehorende Uitvoeringsplan staat opgenomen dat we naar alternatieven voor zorgboerderijen gaan zoeken. Bij een deel van de kinderen die een doorverwijzing krijgt naar een zorgboerderij, is weinig aan de hand. Deze kinderen gaan naar de dagbesteding ter ontlasting van de ouders. Dit is echter een kostbare oplossing en het is niet de meest passende oplossing. We willen graag buurtgezinnen inzetten als alternatief. Vraag- en steungezin gaan met elkaar een duurzame verbintenis aan, zo lang als wenselijk is. Steungezinnen zetten in op versterking van de eigen kracht van de ouders, kunnen kinderen met regelmaat opvangen en zijn zo thuisnabij mogelijk. Het gaat om ondersteuning uit het voorliggende veld (preventie). Met de inzet van buurtgezinnen worden naar verwachting niet alleen de kosten voor dagbesteding gereduceerd, maar ook de kosten aan jeugdbescherming en opvoedondersteuning.

Wat mag het kosten?	Investing	2020	2021	2022	2023
Inzet van Buurtgezinnen	0	44.000	44.000	44.000	44.000
Reeds beschikbaar	0	-44.000	-44.000	-44.000	-44.000
Totaal	0	0	0	0	0

Extra middelen zijn reeds meegenomen in de herijking van de 3D budgetten meerjarig.

Voorkomen van eenzaamheid

Thema 5.3 Preventie – maatschappelijk terrein

Wat willen we bereiken?

Eenzaamheid wordt voorkomen en bestaande eenzaamheid wordt aangepakt waardoor er minder inwoners zijn die eenzaamheid ervaren.

Wat gaan we ervoor doen?

- Beleid maken op het voorkomen van eenzaamheid;
- Activiteiten organiseren om eenzaamheid te voorkomen en terug te dringen;
- Bestaand aanbod op elkaar afstemmen en met elkaar verbinden;
- Verbeteren van het signaleringsnetwerk;
- Doorverwijzing naar bestaand aanbod verbeteren.

Wat mag het kosten?	Investing	2020	2021	2022	2023
Preventieve activiteiten	0	4.250	4.250	4.250	4.250
Activiteiten voor eenzame inwoners	0	2.000	2.000	2.000	2.000
Totaal	0	6.250	6.250	6.250	6.250

Voorlichting over vaccineren

Thema 5.3 Preventie - Volksgezondheid

Wat willen we bereiken?

Door middel van verbeterde, meer uitgebreide en actieve voorlichting worden inwoners gestimuleerd en gefaciliteerd in het maken van een bewuste afweging en keuze over vaccineren. Uiteindelijke doel hiervan is het verhogen van de vaccinatiegraad.

Wat gaan we ervoor doen?

- Voorlichtingsmateriaal in de vorm van folders actief verspreiden;
- Meer tijd en aandacht schenken aan actieve voorlichting door medewerkers uit de jeugdgezondheidszorg;
- Samenwerking tussen gezondheidsprofessionals versterken;
- De dialoog over vaccineren stimuleren.

Toelichting:

In een raadsbreed gesteunde motie is het college verzocht om te onderzoeken hoe de voorlichting omtrent vaccineren kan worden verbeterd en/of uitgebreid en welke andere mogelijkheden kunnen worden toegevoegd teneinde de vaccinatiegraad in Neder-Betuwe te verhogen. Dit is een inschatting op basis van de huidige stand van zaken van dit onderzoek.

Wat mag het kosten?	Investering	2020	2021	2022	2023
informatiefolders	0	1.000	750	750	750
extra inzet jeugdgezondheidszorg	0	13.000	13.000	13.000	13.000
overige voorlichtingsactiviteiten	0	1.000	1.000	1.000	1.000
Totaal	0	15.000	14.750	14.750	14.750

Bijstelling budgetten drie decentralisatie op basis van meicirculaire 2019

Voor meer informatie over deze bijstelling verwijzen wij u naar de bijlage "raadsinformatie Meicirculaire 2019".

Wat mag het kosten?	Investering	2020	2021	2022	2023
Bijstelling budgetten 3D	0	896.108	859.126	153.364	205.861
	0				
	0				
Totaal	0	896.108	859.126	153.364	205.861

Verwijderen 'strik' programma 5

Wat willen we bereiken?

Het college heeft gezien de negatieve, meerjarige financiële positie gemeend om uw raad voor te moeten stellen het besluit van uw raad om alle zorg-gelden van het rijk te bestemmen voor programma 5 (en anderzijds dat eventuele tekorten binnenprogramma 5 en de bestemmingsreserve sociaal domein worden opgelost) in te trekken.

Wat gaan we ervoor doen?

- . het nu begrootte structurele voordeel wordt ingezet voor het geheel van de begroting
- . vanaf het jaar 2020 is er dus geen overschot waarmee extra uitgaven (boven de mogelijkheden van programma 5) kunnen worden gedekt
- . deze zullen onderworpen zijn aan een integrale afweging van uw raad, aantekende dat ca de helft van de uitgaven zgn open-eind regelingen zijn,
- . voor de korte termijn zien wij risico's bij BUIG, en iets verder weg Beschermd wonen, die niet binnen programma 5 gedekt kunnen worden zonder dit besluit,
- . de eerlijkheid gebiedt te zeggen dat het geraamde risico BUIG hoger is dan het begrootte overschot 2022 en 2023,
- . niet uitgesloten kan worden dat de nu tweejarige extra inkomsten jeugdzorg (deels) structureler zullen zijn,
- . niet uitgesloten kan worden dat een aframing van programma 5 negatief uitwerkt op een landelijke herverdeling van zorg-middelen,
- . we gaan de risico's van programma 5 gegeven dit voorstel opnieuw in kaart brengen alsmede bij de begroting 2020 de noodzakelijke hoogte van een risico-reserve 3D ad euro 2,5 miljoen binnen de algemene reserve zichtbaar maken alsmede het effect op de ratio.

Wat mag het kosten?	Investering	2020	2021	2022	2023
Verwijderen 'strik' programma 5		-395.792	-621.722	-180.534	-179.796
Totaal	0	-395.792	-621.722	-180.534	-179.796

Programma 6: Onderwijs, sport en welzijn

Nieuw beleid/nieuwe ontwikkelingen

Eerste inrichting Onderwijsleerpakket

Thema 6.2. Huisvestingsplan scholen

Wat willen we bereiken?

Zorgdragen voor voldoende eerste inrichting onderwijsleerpakket en meubilair van de Sebaschool in Ochten en De Wegwijzer in Kesteren

Wat gaan we ervoor doen?

- Aanvraag beoordelen volgens de criteria in de verordening en het verstrekken van de normvergoeding wanneer de school voor vergoeding in aanmerking komt.

Toelichting: Beide scholen hebben recht op aanvullende eerste inrichting door stijging van het aantal leerlingen. De gemeente is wettelijk verplicht deze genormeerde vergoeding aan de scholen te verstrekken.

Wat mag het kosten?	Investering	2020	2021	2022	2023
Sebaschool	41.500	0	4.565	4.524	4.482
De Wegwijzer	0	12.400	0	0	0
Totaal	41.500	12.400	4.565	4.524	4.482

Veranderopgave Wet Inburgering

Thema 6.6 Onderwijs

Wat willen we bereiken?

Optimale voorbereiding op de wetswijziging Wet Inburgering

Wat gaan we ervoor doen?

- Vervolg (implementatieplan) op regionale verkenning Veranderopgave Wet Inburgering;
- Uitwerking (regionale) pilots op gebied van nieuwe leerroutes Inburgering;
- Uitwerking werkwijze rondom (financiële) ontzorging statushouders.

Toelichting: De Wet inburgering wijzigt per 1 januari 2021. De regie gaat terug naar gemeenten. In 2019 wordt een regionale verkenning uitgevoerd omtrent de veranderopgave, de gevolgen voor gemeenten en scenario's voor uitvoering (regionaal, lokaal of beiden). In 2020 zullen naar verwachting pilots worden uitgevoerd. Het rijk stelt hiertoe (een nog onbekende hoeveelheid) middelen ter beschikking. In hoeverre die toereikend zullen zijn, is niet bekend.

Wat mag het kosten?	Investering	2020	2021	2022	2023
Wijziging Wet Inburgering	0	20.000	20.000	20.000	20.000
Totaal	0	20.000	20.000	20.000	20.000

AED's

Thema overige ontwikkelingen

Wat willen we bereiken?

Zo veel mogelijk AED's die in de gemeente hangen zijn aangemeld op het systeem van HartslagNu en 24 uur per dag beschikbaar. Er is een actueel overzicht van om hoeveel AED's het gaat en waar die hangen. Er is in kaart gebracht of alle plaatsen in met name het buitengebied van Neder-Betuwe bereikbaar zijn binnen 6 minuten.

Wat gaan we ervoor doen?

- In kaart brengen waar alle AED's in de gemeente hangen en of deze 24 uur per dag beschikbaar zijn;
- Inzetten op het informeren en oproepen van (semi-)private partijen (incl bedrijven) om een AED te plaatsen, en deze aan te melden op het oproepsysteem van HartslagNu en hen stimuleren om hun AED's 24 uur per dag bereikbaar te maken.
- Onderzoeken of alle plaatsen in met name het buitengebied van Neder-Betuwe bereikbaar zijn binnen 6 minuten;
- Onderzoek in hoeverre in het kader van een dekkend AED-netwerk het wenselijk is publieke AED's 24 uur per dag beschikbaar te maken en alle publieke gebouwen van een AED te voorzien;
- Het up-to-date houden van het overzicht van AED's in de gemeente.

Wat mag het kosten?

Arbeidskosten: 20 uur eenmalig + 30 uur structureel per jaar

Contract Stan Burgerhulpverlening: €1.440 per jaar excl. BTW

Aanschaf per extra AED: €1.500 + €500 voor de kast (uitgangspunt 12 stuks)

Onderhoud per extra AED per jaar: €150

Wat mag het kosten?	Investering	2020	2021	2022	2023
inventarisatie	0	2.000	0	0	0
actualisatie spreidingsplan	0	0	3.000	3.000	3.000
uitbreiding aantal AED's, incl. kast (12 stuks)	0	24.000	0	0	0
onderhoud AED's	0	1.800	1.800	1.800	1.800
onderhoudscontract Burger Hulpverlening	0	1.440	1.440	1.440	1.440
Totaal	0	29.240	6.240	6.240	6.240

Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, VPB en onvoorzien

Nieuw beleid/nieuwe ontwikkelingen

Geo informatie

"Implementatie van nieuwe/gewijzigde kern- en bronregistraties"*

Wat willen we bereiken?

Enmalig registreren en meervoudig gebruiken.

Efficiënter werken en minder tijd en kosten maken in hele ketenproces.

Wat gaan we ervoor doen?

- Ontwikkelen samenhang in basis- en kernregistraties;
- Ontwikkelen ontsluiting van geo-informatie;
- Ontwikkelen centrale objectenregistratie;
- Structureel beheren en ontwikkelen van geo-informatie.

Wat mag het kosten?	Investing	2020	2021	2022	2023
ontwikkeling basis- en kernregistraties (2020)	82.000	37.450	33.400	25.900	25.900
Investing 2021 ontwikkeling basisregistratie	95.000	0	0	0	0
kapitaallast investeringen bij 5 jaar afschrijving	0	0	17.220	37.006	36.652
ontsluiting geo-informatie	0	20.000	5.000	5.000	5.000
Ontwikkelen centrale objectenregistratie	0	60.000	45.000	45.000	45.000
Structureel beheer door gis specialist en adviseur	0	42.000	42.000	32.000	32.000
Totaal	177.000	159.450	142.620	144.906	144.552

I&A programmagids

"uitvoering ICT strategie en ontwikkelen digitale dienstverlening"*

Wat willen we bereiken?

Tijdig gebruik maken van technologische ontwikkelingen om zo onze dienstverlening aan inwoners en bedrijven blijvend op een goed niveau te houden.

Wat gaan we ervoor doen?

- Vernieuwen van de website om zo de digitale dienstverlening en de informatievoorziening te verbeteren;
- Meerdere kanalen inzetten om contact met de gemeente te krijgen;
- Structurele technologische aanpassingen en vernieuwingen van applicaties hardware en infrastructuur.

Wat mag het kosten?	Investing	2020	2021	2022	2023
I&A programmagids	0	25.000	25.000	25.000	25.000
Totaal	0	25.000	25.000	25.000	25.000

Privacy Officer

"Met de invoering van de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming) is het duidelijker geworden welke taken er bij de gemeente liggen waarbij het gaat om bescherming van persoonsgegevens."

Wat willen we bereiken?

Op een juiste en consequente manier vormgeven en bewaken van het privacybeleid van de gemeente.

Wat gaan we ervoor doen?

- Structureel aanstellen van een privacy officer voor 18 uur per week.

Wat mag het kosten?	Investing	2020	2021	2022	2023
loonkosten privacy officer 18 uur per week	0	38.500	38.500	38.500	38.500
Totaal	0	38.500	38.500	38.500	38.500

Traineeship Regio Rivierenland

Wat willen we bereiken?

- Er wordt dynamiek en vernieuwing op gang gebracht;
- Er wordt een bijdrage geleverd aan het verjongen van het personeelsbestand;
- Het uitwisselen van trainees binnen de regio vormt een goede basis voor het verder opzetten van gezamenlijke mobiliteitsactiviteiten;
- Er wordt een bijdrage geleverd om onze organisatie op de arbeidsmarkt te profileren als aantrekkelijke ontwikkelgemeente.

Wat gaan we ervoor doen?

- Jaarlijks inzetten van 1 trainee vanaf +/- 1 september 2020.

Wat mag het kosten?	Investing	2020	2021	2022	2023
Jaarlijkse inzet 1 trainee	0	23.750	71.250	71.250	71.250
Totaal	0	23.750	71.250	71.250	71.250

HR21 (her)waarderingen

Wat willen we bereiken?

Een structureel budget instellen om HR21 functieprofielen te kunnen actualiseren en te (her)waarderen. Het bestaande beleid vraagt namelijk van een aantal functies meer dan er in het verleden van werd verwacht. Door functieprofielen te actualiseren/te (her)waarderen is het mogelijk bestaand beleid uit te voeren.

Wat gaan we ervoor doen?

Actualiseren van functieprofielen/-waarderingen om bestaand beleid uit te kunnen voeren.

Wat mag het kosten?	Investing	2020	2021	2022	2023
HR21 (her)waarderingen	0	16.500	33.000	49.500	66.000
Totaal	0	16.500	33.000	49.500	66.000

Naar een kwalitatief en kwantitatief organisatiebreed toekomstbestendige juridische formatie

Wat willen we bereiken?

Het borgen 'in eigen huis' van juridische capaciteit organisatiebreed en specifiek op het gebied van het omgevingsrecht (Wabo; Wro; APV en BW).

Wat gaan we ervoor doen?

- Het werven en in eigen huis borgen van een adequate juridische functie ten behoeve van de gehele organisatie en specifiek ten behoeve van de Fysieke Pijler (juridische handhaving o.g.v. ruimtelijk omgevingsrecht, APV en BW). Op dit moment is nog sprake van inhuur voor 18 uur/week.

Wat mag het kosten?	Investering	2020	2021	2022	2023
Juridische capaciteit; het betreft een structurele uitbreiding van het aantal uren van 18 naar 36 uur (functieschaal 10; indicatief)	0	38.500	38.500	38.500	38.500
Totaal	0	38.500	38.500	38.500	38.500

Naar een kwalitatief en kwantitatief toekomstbestendige formatie van de Fysieke Pijler

Wat willen we bereiken?

Borgen 'in eigen huis' van de continuïteit en kwaliteit van advisering en uitvoering op een aantal cruciale functies binnen de Fysieke Pijler.

Wat gaan we ervoor doen?

- Ten behoeve van een adequate inzet op een aantal functies binnen de Fysieke Pijler bij de vaste invulling ervan het huidige beschikbare aantal uren structureel ophogen. Het betreft een drietal functies waarvoor de raad bij de vaststelling van de Kadernota 2018 respectievelijk 2019 al structureel middelen beschikbaar heeft gesteld.

Wat mag het kosten?	Investering	2020	2021	2022	2023
Medewerker Verkeer; het betreft een structurele uitbreiding van 18 naar 24 uur per week (functieschaal 9)	0	11.250	11.250	11.250	11.250
Accountmanager Bedrijven; het betreft een structurele uitbreiding van 18 naar 24 uur per week (functieschaal 9)	0	11.250	11.250	11.250	11.250
Allround senior beleidsadviseur Fysieke Pijler; het betreft een structurele uitbreiding van 18 naar 36 uur per week (functieschaal 11; indicatief)	0	43.000	43.000	43.000	43.000
Totaal	0	65.500	65.500	65.500	65.500

Bereiken 24000 inwoner grens

Wat willen we bereiken?

- Adequate uitvoering van de regels omtrent het bereiken van de grens van 24.000 inwoners.

Wat gaan we ervoor doen?

- Uitvoeren van de regels die gelden bij het bereiken van de grens van 24.000 inwoners.

Wat mag het kosten?	Investering	2020	2021	2022	2023
Onbekend					
Totaal	0	0	0	0	0

Butgettering Areaaluitbreiding op basis nieuwbouwwoningen

Wat willen we bereiken?

- Vooraf op basis van op te leveren nieuwbouwwoningen butgetaire ruimte creëren.

Wat gaan we ervoor doen?

- Door op basis van de geplande op te leveren nieuwbouwwoningen een toename van de algemene uitkering calculeren.

Wat mag het kosten?	Investering	2020	2021	2022	2023
Areaaluitbreiding. (op basis te leveren nieuwbouwwoningen)	0	-128.800	-184.800	-310.400	-487.200
Totaal	0	-128.800	-184.800	-310.400	-487.200

Geplande woningopleveringen nieuwbouw

Jaar	Aantallen	eenheid	2020	2021	2022	2023
2019	161	€ 800	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
2020	70	€ 800	€ 128.800	€ 128.800	€ 128.800	€ 128.800
2021	157	€ 800	€ 0	€ 56.000	€ 56.000	€ 56.000
2022	221	€ 800	€ 0	€ 0	€ 125.600	€ 125.600
2023	65	€ 800	€ 0	€ 0	€ 0	€ 176.800
totaal	674		€ 128.800	€ 184.800	€ 310.400	€ 487.200

Aantallen opgeleverde woningen tellen pas voor het jaar er op mee.

OZB verlaging met 2% voortzetten

Wat willen we bereiken?

De lastendruk voor onze burgers verlagen naar een norm van 100%.

Wat gaan we ervoor doen?

- De onroerende zaakbelasting verlaging met 2%, die vanaf 2018 in gang is gezet, ook door te zetten na 2022. Het financiële effect van deze verlaging vanaf 2023 bedraagt € 95.000.

Wat mag het kosten?	Investering	2020	2021	2022	2023
2% OZB verlaging voor 2023	0	0	0	0	95.000
Totaal	0	0	0	0	95.000

Bijstelling algemene uitkering op basis van meicirculaire 2019

Voor meer informatie over deze bijstelling verwijzen wij u naar de bijlage "raadsinformatie Meicirculaire 2019"

Wat mag het kosten?	Investering	2020	2021	2022	2023
Bijstelling algemene uitkering	0	-204.731	621	992.375	402.088
	0				
	0				
Totaal	0	-204.731	621	992.375	402.088

BESLUITVORMING

Besluitvorming Kadernota 2020-2023

Z/19/063427/RAAD/19/02576

De raad van de gemeente Neder-Betuwe;

Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders;

Gelet op het bepaalde in de Gemeentewet, het Besluit Begroting en Verantwoording provincie gemeenten, het provinciaal beleidskader Financieel Toezicht en de Financiële verordening Neder-Betuwe 2019;

B E S L U I T:

1. De kadernota 2020-2023 van de gemeente Neder-Betuwe conform voorliggend ontwerp en met de hierin opgenomen keuzes en uitgangspunten vast te stellen.
2. Het college op te dragen de kadernota 2020-2023 integraal te verwerken in de ontwerpbegroting 2020 en de daarbij behorende meerjarenraming 2021-2023.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 4 juli 2019
De griffier, De voorzitter

E van der Neut

A.J. Kottelenberg

BIJLAGEN

Raadsinformatie meicirculaire 2019.

Met deze toelichting informeren wij u over de uitkomsten van de meicirculaire 2019. De ontwikkelingen voor de algemene uitkering uit het gemeentefonds, conform de meicirculaire 2019, hebben samengevat de volgende invloed op onze financiële positie.

Effect meicirculaire 2019 op de financiële positie van de gemeente Neder-Betuwe					
Omschrijving	Begroting 2019	Begroting 2020	raming 2021	raming 2022	raming 2023
Ontwikkeling algemene uitkering conform meicirculaire 2019	-1.317.289	-800.420	-654.547	236.118	203.778
Totaal op te nemen extra lasten en baten in de exploitatie	1.649.789	1.491.797	1.514.294	909.621	404.171
Effect op de financiële positie van de gemeente Neder-Betuwe	332.500	691.377	859.747	1.145.739	607.949

- is overschot / toename financiële positie

+ is tekort / afname financiële positie

De meicirculaire 2019 staat in eerste instantie in het teken van de forse extra bedragen die voor 2019, 2020 en 2021 voor de jeugdzorg beschikbaar zijn gesteld. Dit heeft u via diverse mediabronnen kunnen vernemen. Echter zoals het vaker gaat met positief nieuws over de bijstelling van de hoogte van de algemene uitkering, gaat dit vaak gepaard met enkele forse negatieve bijwerkingen. Zo ook nu in deze meicirculaire 2019. In deze meicirculaire wordt namelijk enerzijds het accres meerjarig fors naar beneden bijgesteld en anderzijds dient de verwachte meerjarige onderuitputting van het BCF-fonds ook fors te worden bijgesteld in negatieve zin. De extra middelen voor de jeugdzorg voelen daarom ook aan als een 'sigaar uit eigen doos'.

Vanwege de afspraak dat alle middelen voor de drie decentralisaties ook binnen programma 5 beschikbaar blijven is er sprake van een fors negatief effect op de financiële positie van de gemeente Neder-Betuwe meerjarig. Dit negatieve effect loopt op tot ruim € 1,1 miljoen in 2022 en neemt daarna af tot afgerond € 0,6 miljoen.

De financiële uitkomsten van de meicirculaire 2019 wordt voor jaarschijf 2019 verwerkt in de tweede bestuursrapportage 2019 en vanaf jaarschijf 2020 verwerkt in de begroting 2020 en meerjarenraming 2021-2023.

Middels de volgende stappen wordt u duidelijk gemaakt hoe het effect op onze financiële positie tot stand is gekomen:

1. Verschil meicirculaire 2019 t.o.v. decembercirculaire 2018.
2. Extra op te nemen baten en lasten.
3. Effect meicirculaire op de financiële positie 2019-2023.

1. Verschil meicirculaire 2019 t.o.v. decembercirculaire 2018.

Hieronder ziet u het verschil van de meicirculaire 2019 t.o.v. de decembercirculaire 2018.

Te ontvangen algemene uitkering uit het gemeentefonds					
Omschrijving	Begroting 2019	raming 2020	raming 2021	raming 2022	raming 2023
Uitkomsten decembercirculaire 2018	-30.218.862	-31.192.430	-31.940.672	-32.702.448	-33.540.395
Uitkomsten meicirculaire 2019	-31.536.150	-31.992.849	-32.595.219	-32.466.330	-33.336.616
Ontwikkeling van de meicirculaire 2019 t.o.v. decembercirculaire 2018	-1.317.288	-800.420	-654.547	236.118	203.779
- =overschot, + =tekort					

Verklaring verschillen					
Omschrijving	Begroting 2019	raming 2020	raming 2021	raming 2022	raming 2023
A. Ontwikkeling accres, uitkeringsbasis en hoeveelheidsverschillen	227.592	130.399	238.760	423.041	442.530
B. Verhoging raadsledenvergoeding kleine gemeenten (DU)	-59.237	-59.237	-59.237	-59.237	-59.237
C. Suppletie-uitkering bommenregeling	-174.238	0	0	0	0
D. Beheerovereenkomst DSO-LV	23.761	24.526	25.056	25.678	26.346
E. Waterschapverkiezingen	-16.948	0	0	0	0
F. Bijstelling budgetten sociaal domein (3D):	-1.318.219	-896.108	-859.126	-153.364	-205.861
Loon- en prijsbijstelling 2019 Wmo 2015	-55.716	-57.943	-59.466	-60.890	-62.420
Loon- en prijsbijstelling 2019 WmoHV	-35.004	-36.427	-38.387	-39.476	-40.629
Loon- en prijsbijstelling 2019 Jeugd	-226.818	-238.879	-249.520	-255.933	-262.727
Jeugdhulp, extra middelen	-832.583	-654.296	-678.526	106	109
Compensatieregeling Voogdij/18+	-16.968	0	0	0	0
Verhoging leeftijdsgrenzen gezinshuizen	-4.575	-13.036	-17.231	-21.343	-26.040
Landelijke vreemdelingenvoorzieningen	9.792	6.995	6.353	0	0
Invoering Wvgez	0	-14.178	-14.485	-14.844	-15.230
Verrekening Voogdij/18+	0	26.010	26.973	27.666	28.401
Maatschappelijke begeleiding (DU)	-54.510	0	0	0	0
Verhoging taalniveau statushouders (DU)	-27.490	-27.490	0	0	0
Bonus beschut Werken (DU)	-3.000	0	0	0	0
Armoedebestrijding kinderen (DU)	0	-3.227	-3.227	-3.227	-3.227
Participatie (IU)	-40.102	-97.822	-45.795	392	-38.283
Voogdij/18+ (IU)	-31.245	214.185	214.185	214.185	214.185
Totaal verklaard	-1.317.289	-800.420	-654.547	236.118	203.778

- is een toename van de algemene uitkering en + is een afname van de algemene uitkering

Verklaring van de verschillen:

A. Ontwikkeling accres, uitkeringsbasis en hoeveelheidsverschillen.

De ontwikkeling van het accres (gebaseerd op meerjarige rijksuitgaven) is meerjarig fors negatief en loopt zelfs op naar een negatief bedrag van afgerond € 0,7 miljoen in 2023. Echter door enkele positieve ontwikkelingen in de diverse maatstaven wordt het totaal van de ontwikkeling van het accres, uitkeringsbasis en hoeveelheidsverschillen enigszins beperkt tot een nadeel van € 442.530 in 2023.

Het effect van de onderuitputting van het rijk voor het jaar 2018 is voor een groot deel reeds verwerkt in onze jaarstukken 2018 ter hoogte van een bedrag van € 150.000. Dit bedrag komt u derhalve tegen bij de op te nemen baten en lasten. Het rijk heeft dit nadeel namelijk verwerkt in de jaarschijf 2019.

B. Verhoging raadsledenvergoeding kleine gemeenten

Gemeenten tot 24.000 inwoners worden door middel van een decentralisatie-uitkering gecompenseerd voor de hogere raadsledenvergoeding. Vanaf 2019 en verder wordt de dekking voor deze verhoging gevonden binnen het gemeentefonds door middel van een herverdeling.

Zoals u weet zijn wij als gemeente Neder-Betuwe per 1-1-2019 de grens van 24.000 inwoners gepasseerd, echter bij het ministerie BZK zijn deze gegevens nog niet volledig verwerkt. Het is daarom nog de vraag of wij voor deze verhoging in aanmerking komen. De kans is aanwezig dat deze verhoging op een later moment weer wordt bijgesteld. Vooralnog betreft het een structureel voordeel van afgerond € 60.000.

C. Suppletie-uitkering bommenregeling

Middels deze meicirculaire wordt de verwachte rijksbijdrage voor het ruimen van explosieven (suppletie-uitkering bommenregeling) voor het jaar 2018 uitgekeerd. In onze jaarstukken 2018 is hiervoor een verplichting opgenomen ter hoogte van het bedrag dat nu via de meicirculaire beschikbaar worden gesteld. Zie hiervoor het onderdeel 'op te nemen baten en lasten'. Per saldo heeft dit onderdeel een budgettair neutraal effect op onze financiële positie.

D. Beheerovereenkomst DSO-LV

Op 18 december 2018 hebben de VNG, het IPO, de UvW en de Minister van BZK de beheerovereenkomst DSO-LV ondertekend. De overeenkomst regelt onder ander de inhoud en de uitvoering van de beheertaak, de financiering en de samenwerkingsafspraken voor een optimale werking van het Digitaal stelsel Omgevingswet landelijke voorziening (DSO-LV). Op grond van de beheerovereenkomst DSO-LV gaan gemeenten jaarlijks € 18 miljoen bijdragen aan de kosten van het basisniveau DSO-LV en het informatiepunt Omgevingswet. In 2021 treedt de Omgevingswet in werking. Voor Neder-Betuwe betekent dit een structureel nadeel van afgerond € 25.000 vanaf 2019.

E. Waterschapsverkiezingen

De gemeenten ontvangen voor de waterschapsverkiezingen van 2019 een vergoeding van € 12 miljoen. Daarnaast hebben VNG en UvW bij de waterschapsverkiezingen van 2019 een onderzoek laten uitvoeren naar de kosten die met de verkiezingen gemoeid zijn. Aan de hand van de uitkomsten van dat onderzoek zal de structurele vergoeding worden bepaald (voor waterschapsverkiezingen na 2019). Voor Neder-Betuwe betekent dit een incidenteel voordeel van € 16.948 voor het jaar 2019. Hiervoor zal aan de lastenkant een zelfde bedrag worden bijgeraamd zodat per saldo dit onderdeel een budgettair neutraal effect heeft op de financiële positie.

F. Bijstelling budgetten Sociaal domein

Zoals u kunt zien worden een fors aantal onderdelen binnen het sociaal domein in meer of mindere maten budgettair bijgesteld. De belangrijkste ontwikkeling hierin is de forse extra middelen voor de jeugdzorg voor de jaren 2019, 2020 en 2021. Daarnaast is voor een laatste keer in een reguliere meicirculaire een afzonderlijke loon- en prijsbijstelling opgenomen voor de Wmo en Jeugdbudgetten. Vanaf volgend jaar loopt deze bijstelling mee in de ontwikkeling van het accres.

Voor 2019 (€ 1,3 miljoen), 2020 en 2021 (€ 0,9 miljoen) worden forse bedragen ter beschikking gesteld, waarna de extra bijdragen weer terugzakt naar een bijstelling van € 0,2 miljoen vanaf 2022 (ter hoogte van de reguliere loon- en prijsbijstelling).

Conform afspraak worden de extra ter beschikking gestelde middelen ook opgenomen als extra budget binnen programma 5 Wmo, Jeugdzorg en Participatiewet.

2. Extra op te nemen baten en lasten

Voorgesteld wordt om als gevolg van de bijstellingen van de hoogte van de algemene uitkering de volgende baten en lasten bij te stellen.

Extra op te nemen lasten/baten	Begroting 2019	raming 2020	raming 2021	raming 2022	raming 2023
Onderuitputting rijk 2018 (opgenomen verplichting jaarstukken 2018)	-150.000	0	0	0	0
Suppletie-uitkering bommenregeling (opgenomen verplichting jaarstukken 2018)	174.238	0	0	0	0
Waterschapverkiezingen	16.948	0	0	0	0
Bijstelling budgetten Sociaal domein	1.318.219	896.108	859.126	153.364	205.861
Aanpassing stelpost loonstijging 2020 (van 1% naar 2,3% over € 8 miljoen)	0	104.000	104.000	104.000	104.000
Aanpassing stelpost prijsstijging 2020 (van 1% naar 1,5% over € 20 miljoen)	0	100.000	100.000	100.000	100.000
Terugdraaien stelpost BTW-compensatiefonds (bijstellen naar € 100.000)	290.384	391.689	451.168	552.257	552.257
Surplus algemene uitkering nieuwe jaarschijf 2023	0	0	0	0	-837.947
Op te nemen 1% loonstijging 2023 (1% van € 8 miljoen)	0	0	0	0	80.000
Op te nemen 1% prijsstijging 2023 (1% van € 20 miljoen)	0	0	0	0	200.000
Totaal aan extra op te nemen lasten/baten exploitatie	1.649.789	1.491.797	1.514.294	909.621	404.171

- is een afname van de exploitatiebudgetten en + is een toename van de exploitatiebudgetten

In bovenstaand overzicht zijn de onderdelen tot en met de bijstelling van de budgetten Sociaal domein reeds toegelicht. Aanvullend is sprake van bijstelling van de volgende onderdelen:

- Loon- en prijsstijging 2019: op basis van de meicirculaire wordt de stelpost loon- en prijsstijging bijgesteld naar de gehanteerde percentages zoals de circulaire aangeeft.
- Jaarschijf 2023: door de toevoeging van de nieuwe jaarschijf 2023 wordt de ontwikkeling in het accres van de algemene uitkering van 2022 naar 2023 zichtbaar. Uiteraard gaat dit voor 2023 gepaard met het opnemen van een bedrag voor zowel loon- als prijsstijging 2023.
- Stelpost BTW-compensatiefonds: vorig jaar heeft het rijk bij de meicirculaire 2018 een forse wijziging doorgevoerd door het verwachte voordeel van de onderuitputting van het BCF niet meer op voorhand op te nemen, maar dit jaarlijks achteraf uit te keren. Deze boodschap is destijds gepaard gegaan met de mededeling dat deze ontwikkeling binnen de algemene uitkering 'in principe' budgettair neutraal uitpakt voor gemeenten. Gemeenten konden een stelpost BCF binnen hun begroting opnemen. Neder-Betuwe heeft dit ook gedaan tot een percentage van 75%. Een last van 25% is derhalve vorig jaar bij de uitwerking van de meicirculaire 2018 reeds genomen. Echter de werkelijkheid is nog somberder, de onderuitputting van het BCF is in werkelijkheid zeer beperkt. Dit betekent dat de opgenomen stelpost BCF meerjarig teruggedraaid dient te worden naar een bedrag van € 100.000 meerjarig. Het grotendeels teruggedraaien van de stelpost BCF is een nadeel dat oploopt naar structureel € 552.257 in 2023.

3. Effect meicirculaire 2019 op de financiële positie 2019-2023

Effect meicirculaire 2019 op de financiële positie van de gemeente Neder-Betuwe					
Omschrijving	Begroting 2019	Begroting 2020	raming 2021	raming 2022	raming 2023
Ontwikkeling algemene uitkering conform meicirculaire 2019	-1.317.289	-800.420	-654.547	236.118	203.778
Totaal op te nemen extra lasten en baten in de exploitatie	1.649.789	1.491.797	1.514.294	909.621	404.171
Effect op de financiële positie van de gemeente Neder-Betuwe	332.500	691.377	859.747	1.145.739	607.949

- Is overschot / toename financiële positie

+ Is tekort / afname financiële positie

Zoals aangegeven heeft deze meicirculaire 2019 per saldo een fors negatieve impact op de financiële positie van de gemeente Neder-Betuwe. De met veel publiciteit extra beschikbaar gestelde bedragen voor de jeugdzorg is gevoelsmatig een sigaar uit eigen doos. Daarnaast blijkt maar weer eens dat het rijk een jaar geleden de ontwikkeling van het BCF veel te rooskleurig heeft ingeschat. In totaliteit loopt dit per saldo op naar een negatieve effect op de financiële positie van ruim € 1,1 miljoen in 2022 en neemt daarna af tot afgerond € 0,6 miljoen.

